

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

Itäisen ja eteläisen Suomen
vesihuoltostrategia 2050

Uudenmaan Toimenpidesuunnitelma 2022-2025

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Ohjausryhmässä 20.5.2022

hyväksytty versio

Taustaa ja jatkotoimet

Tämä toimenpidesuunnitelma on laadittu yhteistyössä Uudenmaan maakunnan vesihuoltotoimijoiden kanssa, kansallisen vesihuoltouudistuksen toimeenpanemiseksi alueellisesti. Suunnitelma pohjautuu itäisen ja eteläisen Suomen vesihuoltostrategiaan ja se on laadittu syksyllä 2021 järjestettyjen työpajojen tulosten pohjalta.

Suunnitelmasta on pyydetty lausunnot kattavasti Uudenmaan vesihuollon sidosryhmiltä. Lausunnoista on laadittu yhteenveto ja lausuntojen kommentit on pyritty huomioimaan tarkkuustasoltaan soveltuvin osin tässä toimenpidesuunnitelman päivitettyssä versiossa. Muut yksityiskohtaisemmat kommentit tullaan huomioimaan jatkossa toimenpiteiden tarkemmassa suunnittelussa ja toteutuksessa.

Ensimmäisen käytännön toimenpiteen – Uudenmaan vesihuollon nykytila ja kehittämistarpeet –selvityksen – toteutus aloitetaan vuoden 2022 syksyllä. Selvityksen valmistuttua vuoden 2023 alkupuolella toimenpidesuunnitelmaa tullaan päivittämään uudelleen selvityksen tulosten pohjalta. Tällöin tarkastellaan paitsi tällä hetkellä esitettyjen toimenpiteiden tarkentaminen ja priorisointi, myös uusien, vielä tässä vaiheessa tunnistamattomien toimenpiteiden sekä mahdollisen valtakunnallisen koordinoinnin tarve eri toimenpiteille.

Kaikkien toimenpiteiden toteutuksessa on tarkoitus ottaa huomioon toimijoiden erilaiset lähtökohdat, olosuhteet sekä toimintatavat ja pyrkiä yhteistyössä koko Uudenmaan vesihuollon kannalta mahdollisimman hyvään lopputulokseen. Termillä ”vesihuolto” viitataan tässä suunnitelmassa vesihuollon kokonaisuuteen, kattaen toiminnot veden hankinnasta, käsittelystä ja jakelusta viemärointiin, jätevedenpuhdistukseen sekä puhdistettujen jätevesien ympäristöön johtamiseen ja lietteenkäsittelyyn.

1. Toimenpideteema

Toimintavarmuuden vahvistaminen

Toimintavarmuus on vesihuollon ydinkysymys. Muut strategiset kehitysalueet ja niiden toimenpideteemat tähtäävät lopulta myös toimintavarmuuden vahvistamiseen.

Uudenmaan toimenpideteema: **Toimintavarmuuden vahvistaminen (1/5)**

Toimenpide	Kuvaus	Vastuutaho	Yhteistyötahot	Aikataulu	Todentaminen
1. Uudenmaan vesihuollon nykytila ja kehittämistarpeet -selvitys	<p>Koostamme tilannekuvan Uudenmaan vesihuollon nykytilasta strategian tavoitteet ja toimenpideteemat huomioiden teettämällä Uudenmaan vesihuollon nykytila- ja kehittämistarpeet –selvitystyön.</p> <p>Selvitykseen sisältyy mm. varautumisyhteistyön edistämiseen tarvittavat tiedot ja toimijoiden resurssikartoitus ja -tarvearvio kattaen sekä osaamis- että taloudelliset resurssit.</p> <p>Selvityksessä hyödynnetään VVY:n vuonna 2022 muokkaamia hyvän vesihuollon kriteereitä ja haetaan niille kehittämiskohteita. Lisäksi työssä laaditaan Uudellemaalle alueellinen vesihuollon huoltovarmuustilannekuva ja sen muodostamiseksi esitetään luotettava ja tehokas toimintamalli, joka on valtakunnallisesti hyödynnettävissä muille alueille.</p> <p>Nykytilaselvityksen avulla tunnistamme Uudenmaan vesihuollon keskeisimmät kehittämiskohteet ja tarkennamme niiden pohjalta toimenpidesuunnitelmaa.</p>	ELY	Vesihuoltotoimijat*, kunnat, VVY, SVOSK, Uudenmaan liitto, Vesihuoltopooli, HVK, Pelat, SYKE, AVI	2022-2023	Toteutettu selvitys

Vastuu- ja yhteistyötahojen lyhenteet:

AVI = aluehallintovirasto
ELY = Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
HVK = Huoltovarmuuskeskus
KTK = Kyberturvallisuuskeskus
MMM = Maa- ja metsätalousministeriö
Pela = pelastuslaitos
SVOSK = Suomen vesihuolto-osuuskunnat RY
SYKE = Suomen ympäristökeskus
VVY = Vesilaitosyhdistys

* Pitää sisällään vesihuoltolaitokset, muut vesihuolto-osuuskunnat ja -yhtymät sekä talousvettä toimittavat laitokset

Uudenmaan toimenpideteema: Toimintavarmuuden vahvistaminen (2/5)

Toimenpide	Kuvaus	Vastuutaho	Yhteistyötahot	Aikataulu	Todentaminen
2. Yhteistyö varautumissuunnittelussa	<p>Kehitämme yhteistyötä varautumissuunnittelussa ja harjoittelussa "Uudenmaan vesihuollon nykytila ja kehittämistarpeet" -selvityksen tulosten ja johtopäätösten pohjalta. Mahdollisia kehittämiskohteita ovat mm:</p> <ul style="list-style-type: none"> Laitosten keskinäisen varautumisyhteistyön ja harjoittelun lisääminen, esim. Kirkkonummi, Lohja, Vihti –varautumisyhteistyöhankkeen tavoin. Laitosten välisen yhteistoiminnan lisäksi myös laitosten ja viranomaisten välisen sekä viranomaisten keskinäisen yhteistyön lisääminen. Harjoitusten järjestäminen myös keveämmällä, paikallisemmalla kokoonpanolla Päijänne-tunnelin kokonaisvaltainen varautuminen ja viranomaisyhteistyön kehittäminen	<p>Koordinointi: ELY, AVI</p> <p>toteutus: Vesihuoltolaitokset</p>	<p>Pelat, kunnat, kuntien terveyden- Ja ympäristönsuojelu- viranomaiset, Pääkaupunkiseudun Vesi Oy, tukkulaitokset, HVK</p>	2023-2025	<p>Toteutuneet yhteistyöhankkeet</p> <p>Toteutuneet harjoittelut</p>

Uudenmaan toimenpideteema: Toimintavarmuuden vahvistaminen (3/5)

Toimenpide	Kuvaus	Vastuutaho	Yhteistyötahot	Aikataulu	Todentaminen
3. Yhteistyö saneeraus-suunnittelussa	<p>Kehitämme yhteistyötä saneeraussuunnittelussa, tavoitteena esimerkiksi</p> <ul style="list-style-type: none"> • verkostojen kunnan ja saneeraustarpeen järjestelmällinen kartoittaminen, • pitkäjänteisen, kohteiden priorisointiin pohjautuvan saneeraussuunnittelun edistäminen, • investointikäytäntöjen parantaminen ja uusien synergiaetujen löytäminen • sekä digitaalisten ratkaisujen (esim. paikkatieto) hyödyntäminen. <p>Vaihdamme aktiivisesti tietoa ja osaamista, jaamme hyviä käytänteitä sekä yhtenäistämme toimintatapoja ja teemme yhteishankintoja siellä, missä se on tarkoituksenmukaista.</p> <p>Hyödynnämme VVY:n tulevan hankkeen ”Ohje ja malli pitkän aikavälin investointisuunnitelman laadintaan” tuloksia saneeraussuunnittelun kehittämisessä. Hanke toteutetaan vuosina 2022–2023 ja sen tavoitteena on laatia eri kokoisille vesihuoltolaitoksille soveltuva ohje ja malli pitkän aikavälin investointisuunnitelman laadintaan.</p>	Vesihuoltolaitokset, kunnat	ELY, PeLat	2023-2025	Toteutuneet tilaisuudet tiedon jakamiseksi Toteutuneet yhteistyöhankkeet

Uudenmaan toimenpideteema: Toimintavarmuuden vahvistaminen (4/5)

Toimenpide	Kuvaus	Vastuutaho	Yhteistyötahot	Aikataulu	Todentaminen
4. Kyberriskeihin varautuminen	<ul style="list-style-type: none"> • Viestimme ja tiedotamme kyberturvallisuuden perusteista. • Järjestämme koulutusta laitosten henkilöstölle ja luottamushenkilöille. • Laadimme malliratkaisuja mm. minimitasosta ja ohjeita. • Lisäämme alueellisella yhteistyöllä tehtäviä toimenpiteitä sekä edistämme laitosten ja kuntien välistä yhteistyötä kyberriskeihin varautumisessa. • Hyödynnämme mahdollisuuksien mukaan VVY:n vuonna 2018 valmistuneen KYBER-VESI –hankkeen ohjeita ja työkaluja • Laajempien toimenpiteiden osalta etenemme valtakunnallisten linjauksien ja toteutuksien mukaisesti.	KTK ja ELY	HVK, VVY, SVOSK, MMM, kunnat ja vesihuoltolaitokset, Vesi-ISAC ryhmä	2022-2025	Tiedotteiden / koulutusten lukumäärä Ohjeet ja malliratkaisut

Uudenmaan toimenpideteema: Toimintavarmuuden vahvistaminen (5/5)

Toimenpide	Kuvaus	Vastuutaho	Yhteistyötahot	Aikataulu	Todentaminen
5. Kunnallisille ja muille päättäjille viestiminen toimintavarmuuden kehittämisen tärkeydestä	<p>Kehitämme omistajaohjausta kohdennetulla viestinnällä. Viestimällä lisäämme tietoisuutta ja ymmärrystä vesihuollon toimintavarmuuden vahvistamisesta lyhyellä ja pitkällä tähtäimellä sekä sen vaikutuksista mm. investointitarpeisiin ja hinnoitteluun. Hankimme ja jaamme tietoa mm.</p> <ul style="list-style-type: none"> • vesihuollon todellisista kustannuksista, saneerausvelan kehittymisestä ja resurssitarpeista, • rakentamispaineiden kasvun ohjautumisesta kaavoitettujen alueiden ulkopuolelle sekä jo kaavoitettujen alueiden voimakkaista muospaineista, ja niiden tuomista lisäkustannuksista vesihuoltoon, • kiertotalouden ja vihreän siirtymän mahdollisuuksista vesilaitoksille, • sään ääri-ilmiöihin ja muihin ilmastomuutoksen aiheuttamiin vaikutuksiin varautumisen tarpeista. • sekä direktiivien ja lisääntyvien kansallisen lainsäädännön ja muiden velvoitteiden edellyttämistä investoinneista ja taloudellisesta varautumisesta. <p>Keskustelemme yhdessä toimintavarmuuteen liittyvistä säädösehdotuksista, tavoitteena on lainsäädäntöön vaikuttaminen (esim. omistajatuloutuksen sääntely, saneerausvelvoitteet) ja Uudenmaan alueen näkökulmien esille tuominen.</p>	Vesihuolto-laitokset ja VVY	Kunnat, Uudenmaan liitto, Kuntaliitto, ELY, Suomen biokierto ja biokaasu ry	2022-2025	Toteutuneet viestintäkampanjat ja -tilaisuudet

2. Toimenpideteema

Yhteistyö- ja organisaatiomallien syventäminen

Uudenmaan toimenpideteema: Yhteistyö- ja organisaatiomallien syventäminen (1/3)

Toimenpide	Kuvaus	Vastuutaho	Yhteistyötahot	Aikataulu	Todentaminen
6. Uudenmaan vesihuollon alueellinen yleissuunnitelma	<p>Teetämme alueellisen vesihuollon yleissuunnitelman perustuen ”Uudenmaan vesihuollon tila” -selvityksen tuloksiin ja johtopäätöksiin.</p> <p>Tavoitteena on laatia alueen vesihuoltotoimijoiden yhteinen pitkän tähtäimen tekninen tarvesuunnitelma kasvavalle Uudellemaalle. Suunnitelmassa huomioidaan kunkin toimijan erilaiset lähtökohdat ja tarkastellaan tarpeen mukaan myös koko Uuttamaata pienempiä kokonaisuuksia, kuitenkin siten, että alueen vesihuolto tulee kokonaisuudessaan huomioiduksi.</p>	ELY	Vesihuoltotoimijat, kunnat, Pelat, Uudenmaan liitto, AVI	2023-2024	Valmis suunnitelma

Uudenmaan toimenpideteema: **Yhteistyö- ja organisaatiomallien syventäminen (2/3)**

Toimenpide	Kuvaus	Vastuutaho	Yhteistyötahot	Aikataulu	Todentaminen
7. Uudenmaan vesihuoltolaitosten yhteistyö- ja yhdistymisselvitys	<p>Teetämme selvityksen Uudenmaan vesihuoltotoimijoiden yhteistyön ja yhdistymisten toteuttamisen erilaisista vaihtoehdoista. Selvitys laaditaan "Uudenmaan vesihuollon nykytila ja kehittämistarpeet" -selvityksen pohjalta ja VVY:n hankkeen "Selvitys vesihuollon organisoinnista" tuloksia hyödyntäen. VVY:n hankkeen aikataulu on 2022-2024.</p> <p>Yhteistyö ja yhdistymisselvityksessä haetaan erilaisia konkreettisia pitkän tähtäimen ratkaisuja laitoksille, tunnistetaan eri vaihtoehtojen hyviä ja huonoja puolia sekä esitetään tiekartta Uudenmaan vesihuollon organisoitumiseen tulevaisuudessa, tulevat lainsäädännön muutokset huomioiden.</p>	ELY	Kunnat, Vesihuoltotoimijat, VVY, SVOSK	2024-2025	Valmis selvitys

Uudenmaan toimenpideteema: **Yhteistyö- ja organisaatiomallien syventäminen (3/3)**

Toimenpide	Kuvaus	Vastuutaho	Yhteistyötahot	Aikataulu	Todentaminen
8. Valvonta- viranomais- yhteistyön kehittäminen	<p>Kehitämme vesihuoltoa valvovien viranomaisten yhteistyötä esimerkiksi säännöllisiä tapaamisia lisäämällä ja muuta yhteistyötä edistämällä. Pyrimme löytämään yhteisiä valvontakäytänteitä, selkeyttämään ohjeistuksia sekä lisäämään valvonnan ennakoitavuutta ja systemaattisuutta.</p> <p>Parannamme ja kehitämme viranomaisviestintää ja tiedonvaihtoa myös vesihuoltolaitosten ja kuntien suuntaan esim. päällekkäisten tietopyyntöjen ja suunnitelmien välttämiseksi.</p> <p>Edistämme tietojärjestelmien yhteensopivuuden ja rajapintojen hyödyntämisen kehittämistä.</p>	ELY, AVI ja kunnat (terveyden- ja ympäristönsuojelu- viranomaiset)	VVY, vesihuoltotoimijat, Pelat	2022-2025	Toteutuneet tapaamiset

3. Toimenpideteema

Täydenniskoulutuksen kehittäminen ja tiedolla johtamisen vahvistaminen

Uudenmaan toimenpideteema: Täydenniskoulutuksen kehittäminen ja tiedolla johtamisen vahvistaminen (1/2)

Toimenpide	Kuvaus	Vastuutaho	Yhteistyötahot	Aikataulu	Todentaminen
9. Täydenniskoulutuksen kehittäminen	<p>Tunnistamme "Uudenmaan vesihuollon nykytila ja kehittämistarpeet" –selvityksen pohjalta eri vesihuoltotoimijoiden keskeisimmät koulutustarpeet eri koulutusasteilla ja laadimme ehdotuksen järjestettävistä koulutuksista. Erityistä huomiota kiinnitetään investointisuunnitteluun ja omaisuudenhallintaan liittyvään osaamiseen.</p> <p>Edistämme täydenniskoulutusten toteuttamista ja järjestämme yhteisiä tilaisuuksia hyvien koulutuskokemusten jakamiseksi.</p>	ELY, VVY	Oppilaitokset, vesihuoltotoimijat, kunnat	2023-2025	Toteutetut koulutukset Osallistujien arviointi koulutuksesta

Uudenmaan toimenpideteema: Täydenniskoulutuksen kehittäminen ja tiedolla johtamisen vahvistaminen (2/2)

Toimenpide	Kuvaus	Vastuutaho	Yhteistyötahot	Aikataulu	Todentaminen
10. Tiedolla johtamisen ja digitalisaation edistäminen	<p>Lisäämme Veeti -järjestelmän käyttöä sekä parannamme järjestelmän tietojen hyödynnettävyyttä ja luotettavuutta. Vaikutamme Veeti-järjestelmän toimivuuden ja käyttäjäystävällisyyden kehittämiseen sekä ohjeistuksen parantamiseen. Edistämme järjestelmän käyttämistä valvontatyökaluna, esimerkiksi lisäämällä automatisointia. Lisäksi kehitämme eri järjestelmien yhteensovittamista ja päällekkäisyyksien poistamista.</p> <p>Jaamme tiedon analysoinnin kokemuksia tiedolla johtamisen parantamiseksi. Hyödynnämme yhtenäisiä tunnuslukuja, mittareita ja analytiikkaa. Edistämme hyvän vesihuollon kriteerien saavuttamista tiedolla johtamisen avulla.</p>	Vesihuoltolaitokset, ELY, SYKE	VVY, SVOSK, MMM	2022-2025	<p>Veeti-järjestelmän täyttöaste Uudenmaan vesihuoltolaitoksilla (tavoite 100 %)</p> <p>Yhteistyötilaisuuksien toteutuminen</p> <p>Seurataan vesihuollon tilaa hyvän vesihuollon kriteerien avulla</p>

4. Toimenpideteema

**Investointisuunnitteluosaamisen ja -
käytäntöjen parantaminen sekä
omistajaohjauksen kehittäminen**

Uudenmaan toimenpideteema: **Investointisuunnitteluosaamisen ja -käytäntöjen parantaminen sekä omistajaohjauksen kehittäminen**

Kuvaus

Kestävään talouteen liittyvät toimenpiteet huomioimme ja toteutamme aiemmin esitettyjen toimenpiteiden yhteydessä:

- Uudenmaan vesihuollon nykytila ja kehittämistarpeet selvitys. (Toimenpide nro. 1) Selvityksessä taloudellinen toimintakyky, omaisuudenhallinta ja investointisuunnittelu ovat yhtenä osa-alueena. Selvityksen pohjalta pystymme määrittämään tarvittaessa erillisiä toimenpiteitä tähän toimenpideteemaan liittyen.
- Yhteistyö saneeraussuunnittelussa (Toimenpide nro 3)
- Kunnallisille ja muille päättäjille viestiminen toimintavarmuuden kehittämisen tärkeydestä (Toimenpide nro 5)
- Täydennyskoulutuksen kehittäminen (Toimenpide nro 9)